

Checking the reading literacy rates of the fourth grade of elementary students of Shahriyar city and the comparison with the average student performance of the fourth grade of elementary students in the whole country

بررسی میزان سواد خواندن دانش‌آموزان پایه چهارم ابتدایی شهر شهریار و مقایسه آن با متوسط عملکرد دانش‌آموزان پایه چهارم کل کشور

Soghra Maleki, Sareh Ahmadi

¹PhD student, curriculum planning, Shahid Rajaei Taecher University, Tehran, Iran

²PhD student, curriculum planning, Allameh Tabatabaee University, Tehran, Iran

صغری ملکی^{*}، ساره احمدی

دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران
دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

Abstract

چکیده

Reading skill is the most important necessity for the students learning in modern life. This skill is related to abilities in subject understanding interpretation and inference of texts and reception of concept and meaning of the written message. Educational success and achievement for each student have direct relationship with his/her capability in subject understanding. The aim of this study was checking the reading literacy rates of the 4th grade of elementary students of Shahriyar city and the comparison with the average student performance of the 4th grade of elementary students in the whole country. The research procedure in its story was section surveying which was a discretionary research technique and its implement was an international standardized notebook (PERLZ), which was performed on 260 male and female students in the grade 4 in Shahriyar city. They were selected with multi-step cluster sampling method. The study findings indicated that there was not a considerable difference in operational average between the Shahriyar students and the whole country in grade three and four (inference levels). However, but in the first and second levels (recitation levels), Shahriyar students were higher than the students in the whole country were. In understanding of literary texts, the students of Shahriyar did not have a considerable difference with others, but in understanding of informative texts, they had a better operation than the students of the whole country did.

مهارت در خواندن یکی از مهمترین نیازهای یادگیری دانش‌آموزان در زندگی امروز است. این مهارت معطوف به توانایی درک مطلب، تفسیر و استنتاج از متون و دریافت معنی و مفهوم پیامی است که به نگارش در آمده است. موفقیت و پیشرفت تحصیلی هر دانش‌آموز با میزان توانمندی وی در درک مطلب ارتباط مستقیم دارد. هدف از این پژوهش بررسی سطوح مختلف درک مطلب (سواد خواندن) دانش‌آموزان شهر شهریار و مقایسه آن با متوسط عملکرد دانش‌آموزان کل کشور بود. روش این مطالعه، پیمایشی مقطعی بود و ابزار آن دفترچه‌های استاندارد شده بین‌المللی (پرلز) بود که روی ۲۶۰ دانش‌آموز دختر و پسر پایه چهارم شهر شهریار که به روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شده بودند، اجرا شد. پس از جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی و استنباطی و به کار بردن آزمون تی تک نمونه‌ای نتایجی به دست آمد که در تحلیل و بررسی آنها بین متوسط عملکرد دانش‌آموزان شهریار و دانش‌آموزان کل کشور در سطح سوم و چهارم (سطوح استنتاجی) درک مطلب، تفاوت معناداری دیده نشد؛ اما در سطح اول و دوم درک مطلب (سطوح حفظی) عملکرد دانش‌آموزان شهریار بالاتر از دانش‌آموزان کل کشور بود. همچنین دانش‌آموزان شهریار در درک متون ادبی با دانش‌آموزان کل کشور تفاوت معناداری نداشتند؛ اما در درک متون اطلاعاتی عملکرد بهتری نسبت دانش‌آموزان کل کشور دارا بودند.

واژگان کلیدی: پرلز، سواد خواندن، درک مطلب

Keywords: Different levels, Reading literacy, PERLZ

مقدمه

خواندن مهمترین ابزار کسب اطلاعات و حل مشکلات در زمینه‌های مختلف زندگی و از وسایل ارتباطی است که مدرسه به کودکان می‌آموزد. این آموزش به علت سرشت جوامع امروزی اهمیت ویژه‌ای دارد. چرا که هر عضو مؤثر اجتماع مجبور است برای آگاه‌تر و بهتر زندگی کردن، موفقیت و پیشرفت در حرفه خود و همچنین اطلاع از جهان پیرامونش و به دلایل بی‌شمار دیگر هر روز مطالعه کند، در غیر این صورت در انزوا قرار می‌گیرد. محققان پیشین خواندن را به عنوان یک مهارت رمز گشایی معرفی می‌کردند و این به علت اعتقاد آنها به این مطلب است که زبان، «رمز» است یعنی برای رسیدن به معنی متن باید آن را از رمز در آورد و هدف از خواندن را درک معنا یا ایجاد دوباره معنی مورد نظر نویسنده می‌دانند (Brantford & etal, 2000). در واقع خواندن یک فرایند شناختی است که در آن دیدگاه‌های خواننده و فرایند خواندن، ارتباط زیادی با مطلبی که قرار است فرا گرفته شود پیدا می‌کند. خواندن مهارتی است که همه آن را عادی می‌شمارند ولی در اصل فرایندی پیچیده و عالی است و اجزای بسیار متفاوتی را در بر می‌گیرد (Gholamhoseini & Ferizhendi, 2001).

به عقیده نوتال (۲۰۰۰ Nuttall)، افراد مختلف از واژه خواندن به شیوه‌های گوناگون استفاده می‌کنند که باعث سردرگمی زیادی می‌شود. وی انواع شیوه‌های خواندن را به شرح زیر می‌داند:

(الف) رمزگشایی (تشخیص واژگان)

(ب) تلفظ کردن (روخوانی کردن با صدای بلند)

(ج) فهمیدن (خواندن به طور صامت و پاسخ دادن به

سؤالات متن)

مهمترین مسأله‌ای که در فرایند خواندن اتفاق می‌افتد «درک مطلب» است. درک مطلب، فرآیند ساختن معنی و شامل تأثیر متقابل متن و خواننده است. بدون درک مطلب فرایند خواندن رخ نمی‌دهد (۲۰۰۵). توانایی درک مطلب، تفسیر و استنتاج از متون درسی و غیردرسی، دانش‌آموزان را با افکار و اطلاعات جدیدی آشنا می‌سازد تا راه «بهتر اندیشیدن» و «بهتر زیستن» را بیاموزند و موفقیت و

پیشرفت تحصیلی هر دانش‌آموز با میزان توانمندی وی در درک مطلب ارتباط مستقیم دارد (Morfi, 2008).

انجمن بین‌المللی پیشرفت تحصیلی (International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IAEEA) درک مطلب را به ۴ سطح طبقه بندی می‌کند. این سطوح از سطحی‌ترین تا عمیق‌ترین لایه‌های یادگیری را شامل می‌شود:

۱ - تمرکز و بازیابی صریح اطلاعات. این سطح بازیابی موفقیت آمیز اطلاعات مستلزم درک نسبتاً فوری یا خودکار متن است. این فرایند به استنباط و تعبیر و تفسیر چندانی نیاز ندارد و معنی در متن به روشنی بیان شده است.

۲ - استنباط مستقیم. در این سطح خوانندگان ضمن ساختن معنی از متن، در مورد ایده‌ها یا اطلاعاتی که به صراحت در متن بیان شده است، به استنباط‌هایی ورای سطح ظاهری متون دست می‌یابند.

۳ - تفسیر و تلفیق ایده‌ها و اطلاعات. در این سطح خوانندگان، با تفسیر و تلفیق عقاید و اطلاعات به دست آمده از متن، ارتباط‌هایی را ایجاد می‌کنند که نه تنها تلویحی هستند بلکه ممکن است بر پایه دیدگاه شخصی آنها تعبیر شده باشند.

۴ - بررسی و ارزیابی محتوا، زبان و عناصر متنی. در این سطح ضمن ارزیابی محتوا، زبان و عناصر متنی، توجه خواننده از ایجاد معنا به بررسی موشکافانه، رد یا پذیرش متن معطوف می‌گردد (Martin & et al, 2003).

انجمن پرلز از آغاز تأسیس خود در سال ۱۹۵۹ حدود نیم قرن است که مطالعات تطبیقی وسیعی را در سطح بین‌المللی در زمینه علوم، ریاضیات، زبان ادبیات، تربیت اجتماعی، نگارش، کامپیوتر، آموزش پیش دبستانی، درک مطلب، سواد خواندن و غیره به انجام رسانده است. یکی از این مطالعات، مطالعه بین‌المللی پیشرفت سواد خواندن (پرلز) است (Mullis & et al, 2007).

مطالعات پرلز با هدف فراهم ساختن گرایش‌های خواندن در دانش‌آموزان از سال ۲۰۰۱ طی چرخه ۵ ساله در سال‌های ۲۰۰۱، ۲۰۰۶ و ۲۰۱۱ در اکثر کشورهای جهان انجام گرفته و خواهد گرفت. همان طور که در چارچوب پرلز (۲۰۰۱) توصیف شده است، اهداف خواندن و

خارج از کشور به چاپ رسیده است. در این زمینه می‌توان به تحقیقات

(Carl & Vise, 2000)، (Koda, 2005)، (2011) (Asgari, (Kako Juibari, 2009)، (Sharifi) (Salehi, 2010)، (2007)، (Ahmadian, 2005)، (Yami, 2004)، (Yamini, 2001)، (Shiri, 2003) (Mokhtari, 1999) و ده‌ها مطالعه و پژوهش دیگر در این زمینه اشاره نمود که البته باید گفت اکثر این تحقیقات و مطالعات به عوامل مؤثر در درک مطلب که کمی دور از موضوع پژوهش حاضر است، می‌پردازند. در این میان تنها پژوهشی که تنها از این جهت که سطوح مختلف درک مطلب را بررسی کرده است، تحقیق ((Sharifi, 2011) با عنوان «مقایسه سطوح مختلف درک خواندن دانش‌آموزان کم‌شنوا و دانش‌آموزان شنوا» است که کمی به تحقیق حاضر نزدیک است. در ارتباط با آزمون پرلز محققانی چون نامداری و (Kiamanesh, 2011)، (Dibae & et al, 2011)، (Hamidi, 2006) به تحقیق پرداختند. نتایج پژوهش (Namdari & Kiamanesh, 2012) نشان می‌دهد که تمام متغیرهای شناختی با ابعاد درک مطلب دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری دارند و سواد والدین بیشترین واریانس درک مطلب دانش‌آموزان را تبیین می‌کند و پس از آن متغیرهای خودپنداره خواندن، نگرش به خواندن و فعالیت‌های خواندن خارج از مدرسه قرار دارند. با این تفاسیر به نظر می‌رسد که نزدیک‌ترین مطالعه به پژوهش پیش رو، مطالعه بین‌المللی پرلز (PERLS) باشد. به عبارت دیگر، مطالعه حاضر در چهارچوب مطالعه پرلز ولی در ابعادی بسیار کوچک‌تر انجام گرفته است.

مطالعات کلان و در سطح بین‌المللی با حفظ تمامی ارزشمندی و اهمیتی که دارد می‌تواند بر برنامه ریزی‌های کلان و کلیت نظام آموزشی تأثیر گذار باشد به طوری که در کشور خودمان نیز پس از اعلام نتایج پرلز ۲۰۰۱ شاهد تأثیرات آن در برنامه درسی زبان آموزی بودیم. ورود و حضور کتاب‌های بخوانیم و بنویسیم و تغییر اساسی در برنامه درسی زبان آموزی، خود از ثمراتی بود که نتایج پرلز ۲۰۰۱ در کشور ما ایجاد نمود. اما متأسفانه این تغییرات، سیاست‌گذاری‌ها و برنامه ریزی‌ها در نتایج پرلز ۲۰۰۶

فرآیند درک مطلب دانش‌آموزان پایه و اساس این مطالعه است (Kennedy & et al, 2006).

۱- اهداف سواد خواندن: شامل متون ادبی و اطلاعاتی

۲- ابعاد و سطوح درک مطلب (سواد خواندن):

- تمرکز و بازیابی صریح اطلاعات
- استنباط مستقیم
- تفسیر و تلفیق ایده‌ها و اطلاعات
- بررسی و ارزیابی محتوا

با توجه به این که مطالعه بین‌المللی پیشرفت سواد خواندن (پرلز)، یکی از مطالعات مهمی است که نتایج آن می‌تواند در شناخت مشکلات و کاستی‌ها و بهبود کیفیت نظام آموزش کشورها و کشف راهکارهای ارتقای سواد خواندن در دانش‌آموزان تعیین‌کننده باشد؛ کشور ایران از سال ۱۹۹۲ رسماً به عضویت انجمن بین‌المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در آمده و از نخستین سال اجرای این مطالعه با انجمن بین‌المللی ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی همکاری داشته است. در ایران تا کنون ۳ دوره آزمون پرلز به اجرا در آمده است که نتایج ۲ دوره آن یعنی مطالعه سال‌های ۲۰۰۱ و ۲۰۰۶ منتشر و اعلام شده است. نتایج پرلز ۲۰۰۱ و ۲۰۰۶ نشان از عملکرد بسیار ضعیف کودکان ایران در مقایسه با سایر کشورها داشته است به طوری که جایگاه ایران در پرلز ۲۰۰۱ از میان ۳۵ کشور شرکت‌کننده در رتبه ۳۲ و در پرلز ۲۰۰۶ از میان ۴۵ نظام آموزشی جهان در رتبه ۴۰ قرار گرفته است. نتایج پرلز ۲۰۰۱ نشان می‌دهد که دانش‌آموزان ایرانی از میان ۳۵ کشور شرکت‌کننده، بالاترین اختلاف را بین پاسخ‌های حفظی و استنتاجی داشته‌اند. به عبارت دیگر، دانش‌آموزان ایرانی در سطوح سوم و چهارم درک مطلب، عملکرد بسیار ضعیفی نسبت به سطوح اول و دوم داشته‌اند. نتایج پرلز ۲۰۰۶ نیز با کمی بهبود باز نشان دهنده همین اختلاف است (Karimi, 2008).

در بررسی پیشینه، پژوهشی که به طور کامل با موضوع پژوهش حاضر مرتبط باشد، یافت نشد، اما امروزه تحقیق در مورد «خواندن و مسایل مرتبط با آن» بیشترین علاقه متخصصان و محققان آموزش را به خود جلب کرده است و کتاب‌ها و مقالات فراوانی در چند سال اخیر در داخل و

طور تصادفی انتخاب شد. که ۱۳۰ نفر از آنان دختر و ۱۳۰ نفر پسر بودند.

جهت جمع‌آوری اطلاعات در این مطالعه از ۴ دفترچه استاندارد شده آزمون پرلز استفاده شد که ۲ دفترچه مربوط به پرلز ۲۰۰۱ و دو دفترچه دیگر مربوط به پرلز ۲۰۰۶ است. این انتخاب به این دلیل بود که تنها تعداد محدودی از دفترچه‌های پرلز در ایران قابل انتشار بوده، دسترسی به تمام دفترچه‌ها امکان پذیر نبود. در هر یک از این دفترچه‌ها دو متن وجود داشت، یک متن ادبی و یک متن اطلاعاتی و در پایان هر متن پرسش‌های چند گزینه‌ای، کوتاه پاسخ و پاسخ - ساز. هر یک از این سؤالات سطحی از سطوح درک مطلب را پوشش می‌دادند که برای ۴ دفترچه در جدول شماره ۲ آمده است.

روایی ابزارهای این پژوهش از طریق مشاوره با افراد صاحب نظر در این حوزه و تأیید نظر آنان حاصل شد. در پژوهش حاضر برای برآورد اعتبار ابزار از روش کودر ریچاردسون استفاده شده است. بررسی اعتبار آزمون‌های استفاده شده در جدول شماره ۲ نشان می‌دهد که همه آنها از اعتبار کافی برخوردار بوده‌اند. دامنه ضرایب اعتبار برآورد شده با روش کودر ریچاردسون از ۰/۸۲ تا ۰/۸۸ است که همگی در دامنه مطلوب قرار دارند.

جدول ۱ - میزان ضراب اعتبار هر دفترچه به تفکیک

اعتبار	دفترچه
۰/۸۵	۱
۰/۸۲	۲
۰/۸۸	۳
۰/۸۵	۴

دارای تفاوت معناداری نبود. به نظر می‌آید که برای کسب این مهم، وجود مطالعات محلی و منطقه‌ای همراه با مطالعات گسترده و بین‌المللی از اهمیت به‌سزایی برخوردار است. مطالعات محلی علاوه بر این که ممکن است به راهکارها و اقداماتی منتج شود که موجب بهبود وضعیت سواد خواندن در سطح شهرستان گردد، به علت کوچکی ابعاد نیز می‌تواند فرصت خوبی برای عمیق دیدن و تصمیم‌گیری‌های منطقی‌تر ایجاد نماید. تصمیم‌گیری‌ها و تغییراتی که حتی می‌تواند منشأ تغییرات کلی را در نظام آموزشی فراهم آورد. از این رو مطالعه حاضر با بهره‌گیری از چهارچوب مطالعه پرلز و با توجه به ۴ سطح درک مطلب در این مطالعه، به بررسی سواد خواندن دانش‌آموزان پایه چهارم شهر شهریار پرداخته، عملکرد آنها را با متوسط عملکرد دانش‌آموزان کل کشور مقایسه کرده است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر روش‌های جمع‌آوری اطلاعات، توصیفی است و از آن جا که مطالعه حاضر درصدد آن است که ماهیت شرایط موجود سواد خواندن دانش‌آموزان پایه چهارم شهریار را مورد ارزیابی قرار دهد، یک پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی مقطعی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان پایه چهارم ابتدایی ایران در سال تحصیلی ۸۹ - ۸۸ بود. طبق آمار سال تحصیلی، تعداد ۵۰ دبستان با ۲۵۸۶ دانش‌آموز پایه چهارم جامعه آماری این پژوهش را تشکیل می‌دهند.

روش نمونه‌گیری این پژوهش، تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای بود، به این صورت که در مرحله اول همه مدارس بر اساس ویژگی‌های جغرافیایی (مدارس مرکز شهر یا حاشیه شهر که شهری به شمار می‌روند) و نوع مدرسه (دخترانه، پسرانه) طبقه‌بندی شده، سپس از میان آنها، ۱۰ مدرسه (۵ مدرسه پسرانه، ۵ مدرسه دخترانه) و از هر گروه پسر و دختر، ۲ مدرسه حاشیه شهر و ۳ مدرسه مرکز شهر) با استفاده از طرح نمونه‌گیری خوشه‌ای دو مرحله‌ای انتخاب شدند که البته به کارگیری این طرح مستلزم استفاده از روش احتمال متناسب با حجم است. بدین معنی که سهم هر یک از خوشه‌ها در نمونه، متناسب با حجم آن در جامعه است. در مرحله دوم در هر مدرسه یک کلاس چهارم به

بررسی میزان سواد خواندن دانش‌آموزان پایه چهارم ... / ۷۳

هم میانگین و هم انحراف استاندارد شهریار بیشتر است. معناداری این تفاوت‌های در بخش استنباطی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

نمودار شماره ۱ مقایسه دو گروه را بر اساس میانگین‌ها در سطوح مختلف ادراک به صورت بصری نشان می‌دهد. ظاهراً در سطح چهارم کمترین اختلاف بین دو گروه وجود دارد.

یافته‌های پژوهش

اطلاعات جدول شماره ۳ آماره توصیفی افراد گروه نمونه را بر اساس ایران و شهرستان شهریار نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، در سطح اول میانگین و پراکندگی نمرات شهریار بالاتر است. در سطح دوم هم میانگین و انحراف استاندارد نمرات شهریار بیشتر است. در سطح سوم میانگین ایران بیشتر است در حالی که انحراف

جدول ۲ - درصد اختصاص یافته مطالب آزمون برای اهداف خواندن و فرایندها

نوع متن فرایند درک مطلب	مواد اطلاعاتی	مواد ادبی	جمع
تمرکز و بازیابی اطلاعات	٪۱۰	٪۱۳	٪۲۲
استنباط‌های روشن	٪۱۴	٪۹	٪۲۳
تفسیر و تلفیق اطلاعات	٪۲۰	٪۲۰	٪۴۰
ارزیابی متن و محتوا	٪۶	٪۸	٪۱۴
جمع	٪۵۰	٪۵۰	٪۱۰۰

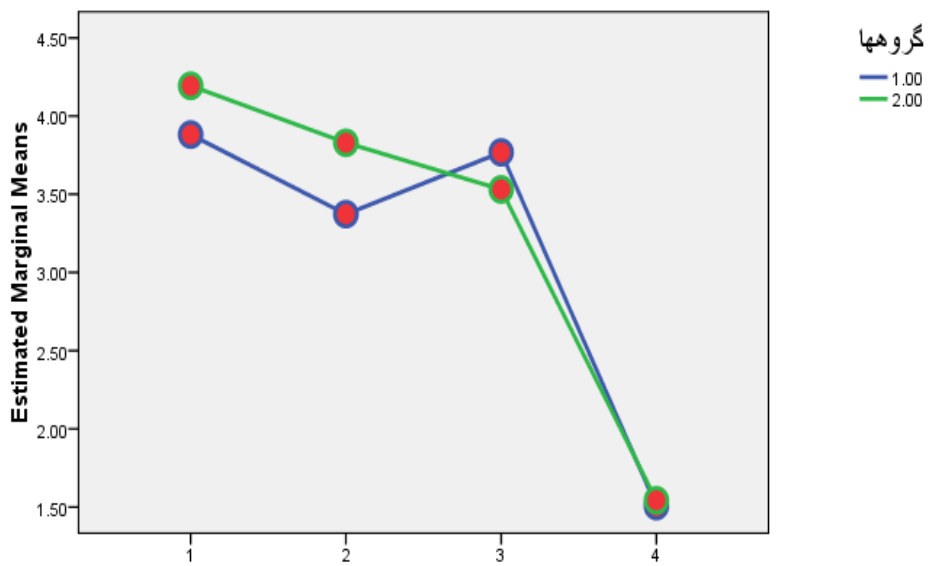
جدول ۳ - آماره‌های توصیفی ایران و شهریار در سطوح مختلف ادراک

گروه	سطح	میانگین	انحراف استاندارد	تعداد	حداقل نمره	حداکثر نمره
ایران	اول	۳/۸۸	۱/۹۷	۴۲۸۲	۰	۹
	دوم	۳/۳۷	۲/۰۳	۴۲۸۲	۰	۱۱
	سوم	۳/۷۷	۲/۴۳	۴۲۸۲	۰	۱۳
	چهارم	۱/۵۱	۱/۱۴	۴۲۸۲	۰	۵
شهریار	اول	۴/۲۰	۲/۱۴	۲۶۰	۰	۹
	دوم	۳/۸۱	۲/۲۷	۲۶۰	۰	۹
	سوم	۳/۵۴	۲/۸۴	۲۶۰	۰	۱۲
	چهارم	۱/۵۵	۱/۲۴	۲۶۰	۰	۵

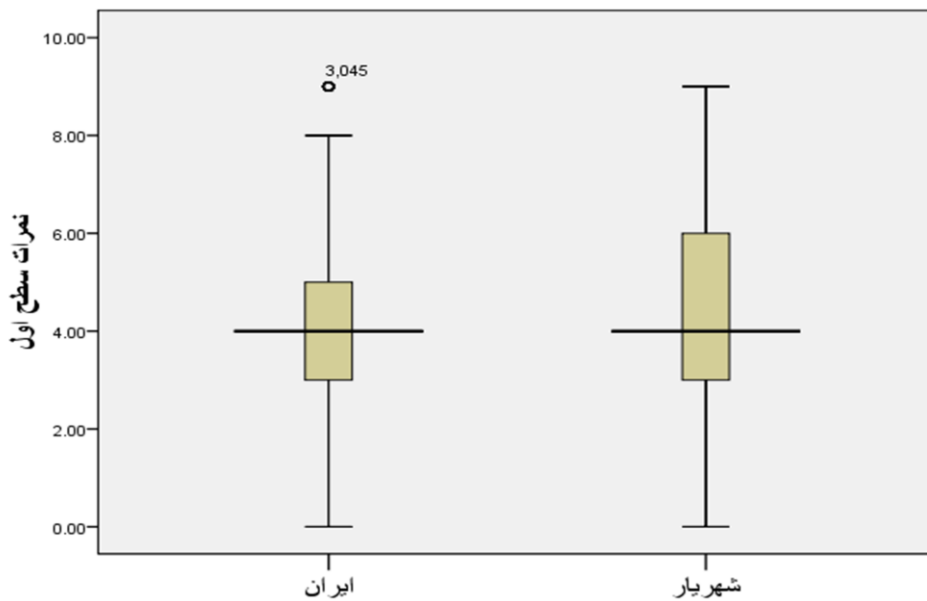
جدول ۴ - نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای سطح اول

سطح معناداری	درجه آزادی	تی	تعداد	انحراف استاندارد	میانگین
.۰۱۸	۹۲۵	۲/۳۸۳	۲۶۰	۲/۱۴	۴/۲

نمودار ۱ - مقایسه دو گروه (کد ۱ ایران و کد ۲ شهریار) بر اساس میانگین‌ها در ۴ سطح مختلف ادراک



نمودار ۲ - پراکندگی توزیع نمرات شهریار با کشور در سطح اول



۳) آیا میانگین دانش‌آموزان پایه چهارم شهریار در سطح سوم درک مطلب (تفسیر و تلفیق ایده‌ها) با متوسط عملکرد دانش‌آموزان کل کشور تفاوت معنادار دارد؟

نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای در جدول شماره ۷ حاکی از آن است که سطح معناداری جدول از آلفای ۰/۰۵ بزرگ‌تر است. بنابراین می‌توان گفت که در این سطح ادراکی میانگین دانش‌آموزان پایه چهارم شهریار از متوسط عملکرد دانش‌آموزان کشور در این پایه تفاوت معناداری ندارد.

۴) آیا میانگین دانش‌آموزان پایه چهارم شهریار در سطح چهارم درک مطلب (ارزیابی کل محتوا و متن) با متوسط عملکرد دانش‌آموزان کل کشور تفاوت معنادار دارد؟

نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای در جدول شماره ۸ حاکی از آن است که سطح معناداری جدول از آلفای ۰/۰۵ بزرگ‌تر است.

بنابراین می‌توان گفت که در این سطح ادراکی میانگین دانش‌آموزان پایه چهارم شهریار از متوسط عملکرد دانش‌آموزان کشور در این پایه تفاوت معناداری ندارد.

در ادامه نتایج بررسی سؤالات به تفکیک ارائه و سپس تحلیل می‌شوند.

۱) آیا میانگین دانش‌آموزان پایه چهارم شهر شهریار در سطح اول درک مطلب (بازیابی اطلاعاتی که به صراحت در متن بیان شده است) با متوسط عملکرد دانش‌آموزان کل کشور تفاوت معنادار دارد؟

نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای در جدول شماره ۵ حاکی از آن است که سطح معناداری جدول از آلفای ۰/۰۵ کوچک‌تر است. پس می‌توان نتیجه گرفت که در این سطح ادراکی میانگین دانش‌آموزان پایه چهارم شهریار از متوسط عملکرد دانش‌آموزان کشور در این پایه بیشتر است.

۲) آیا میانگین دانش‌آموزان پایه چهارم شهریار در سطح دوم درک مطلب (استنباط‌های روشن) با متوسط عملکرد دانش‌آموزان کل کشور تفاوت معنادار دارد؟

نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای در جدول شماره ۶ حاکی از آن است که سطح معناداری جدول از آلفای ۰/۰۵ کوچک‌تر است. پس می‌توان نتیجه گرفت که در این سطح ادراکی میانگین دانش‌آموزان پایه چهارم شهریار از متوسط عملکرد دانش‌آموزان در این پایه بیشتر است.

جدول ۵ - نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای سطح دوم

سطح معناداری	درجه آزادی	تی	تعداد	انحراف استاندارد	میانگین
۰/۰۰۲	۲۵۸	۳/۱۴۸	۲۵۹	۲/۲۷	۳/۱۸

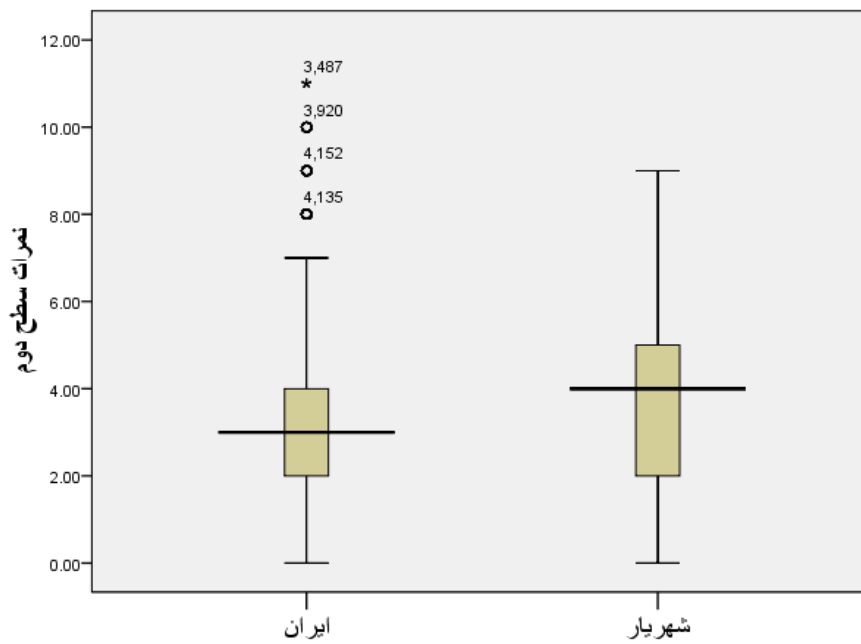
جدول ۶ - نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای سطح سوم

سطح معناداری	درجه آزادی	تی	تعداد	انحراف استاندارد	میانگین
۰/۱۹۴	۲۵۸	-۱/۳۰۲	۲۵۹	۲/۸۴	۳/۵۴

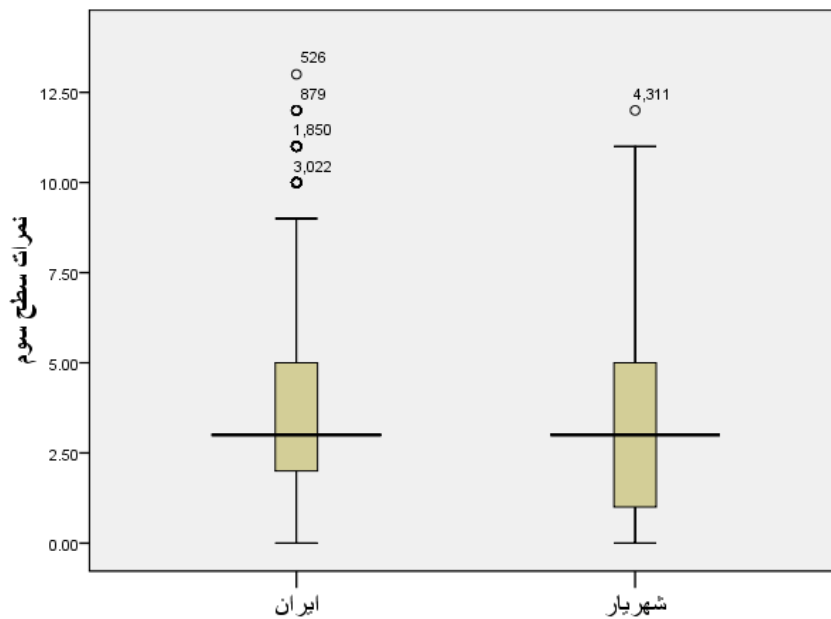
جدول ۷ - نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای سطح چهارم

سطح معناداری	درجه آزادی	تی	تعداد	انحراف استاندارد	میانگین
۰/۶۴	۲۵۹	۰/۴۶۹	۲۶۰	۱/۲۴	۱/۵۵

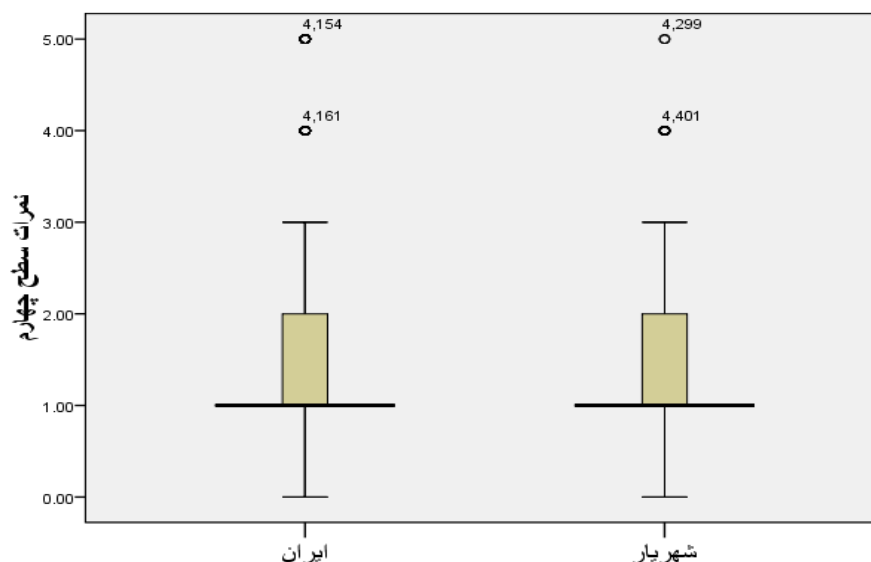
نمودار ۳ - پراکندگی توزیع نمرات شهریار با کشور در سطح دوم



نمودار ۴ - پراکندگی توزیع نمرات شهریار با کشور در سطح سوم



نمودار ۵ - پراکندگی توزیع نمرات شهریار با کشور در سطح چهارم



بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به تعریف سواد خواندن و ابعاد آن، این پژوهش ۴ سؤال را دنبال می‌کرد که نتایج آن به طور خلاصه عبارت است از:

۱ - عملکرد دانش‌آموزان شهریار در سطح اول درک مطلب (تمرکز و بازیابی صریح اطلاعات) از متوسط عملکرد دانش‌آموزان کل کشور بالاتر است.

۲ - عملکرد دانش‌آموزان شهریار در سطح دوم درک مطلب (استنباط مستقیم) از متوسط عملکرد دانش‌آموزان کل کشور بالاتر است.

۳ - عملکرد دانش‌آموزان شهریار در سطح سوم درک مطلب (تفسیر و تلفیق ایده‌ها و اطلاعات) با متوسط عملکرد دانش‌آموزان کل کشور تفاوتی ندارد.

۴ - عملکرد دانش‌آموزان شهریار در سطح چهارم درک مطلب (بررسی و ارزیابی محتوا) با متوسط عملکرد دانش‌آموزان کل کشور تفاوتی ندارد.

به عبارت دیگر، این مطالعه نشان می‌دهد که دانش‌آموزان شهریار در سطح اول و دوم که سطوح حفظی به شمار می‌رود، عملکرد بهتری از دانش‌آموزان کل کشور داشته‌اند اما با توجه به فاصله بسیار زیاد ایران از استاندارد بین‌المللی این برتری اندک نمی‌تواند مزیت به شمار آید و

باید با دقت بیشتری در نظر گرفته شود. در ضمن شایان ذکر است که این پژوهش به لحاظ اهداف خود، تنها مدارس شهری شهرستان شهریار را مورد مطالعه قرار داده است. نتایج این مطالعه همچنین نشان می‌دهد که عملکرد دانش‌آموزان شهریار در دو سطح بعدی که سطوح استنتاجی است، با نتایج ایران تفاوتی ندارد که این نتیجه نیز با توجه به دور بودن ایران از استانداردهای جهانی به ویژه در این دو سطح، عملکرد بسیار ضعیف دانش‌آموزان شهریار در سطوح استنتاجی را نشان می‌دهد.

این نتیجه با نتایج پرلز ۲۰۰۱ و ۲۰۰۶ ایران کاملاً همسو است در این دو دوره نیز عملکرد دانش‌آموزان ایران در سطوح حفظی نسبت به سطوح استنتاجی اختلاف بسیار داشته است، به طوری که در پرلز ۲۰۰۱ کشور ایران در میان ۳۵ کشور شرکت کننده بالاترین تفاوت میان پاسخ‌های حفظی (دو سطح اول) و پاسخ‌های استنباطی (سطح سوم و چهارم) را داشته است و این نتیجه نشان دهنده فاصله قابل ملاحظه کشور ایران از نظر یادگیری عمقی و خلاق در مقایسه با کشورهای شرکت کننده است.

برنامه ریزان برنامه درسی زبان آموزی و مؤلفان کتاب‌های بخوانیم و بنویسیم مدعی هستند این کتاب‌ها پس از عملکرد ضعیف ایران در پرلز ۲۰۰۱ طراحی و تدوین

معلمان خود به برگزاری آزمون درک مطلب در کلاس خود اقدام نمایند.

در کشور ایران، در هیچ یک از پایه‌های دبستان، آزمون درک مطلب وجود ندارد. ارزشیابی درس فارسی تنها روخوانی از متن است، آن هم متن‌های خود کتاب و دانش‌آموزان ایرانی با آزمون درک مطلب تنها در مطالعات بین‌المللی پرلز روبه‌رو می‌شوند. پس پیشنهاد می‌شود تا تمامی نواحی آموزش و پرورش، این پژوهش را در منطقه خود اجرا کرده، وضعیت درک مطلب دانش‌آموزان خود را بررسی و با مناطق هم‌جوار خود مقایسه کنند. همچنین پیشنهاد می‌شود که همانند آزمون‌های «بنیه علمی» که سالی ۳ بار از سوی ادارات کل در مدارس انجام می‌شود، آزمون درک مطلب هم برگزار شود تا دانش‌آموزان با این آزمون آشنا شوند.

به نظر می‌رسد که علاوه بر مطالعه بین‌المللی پرلز که هر ۵ سال یک بار در ایران انجام می‌شود، بهتر است مطالعات دیگری نیز در زمینه درک مطلب، با محتوای بومی در سطح ملی در ایران انجام گیرد و نتایج آن با نتایج پرلز مقایسه شود.

منابع

Ahmadian, Ahmad (2005), Language errors study persian learning among kordish speaking students in Mahabad in writing elementary levels, MA thesis, Tehran: Alameh Tabatabaee university. [Persian].

Asgari, Alireza (2007), Study the rate of Kermanshah kordish third grade students reading comprehension and comparison of similar group in Tehran, MA thesis, Tehran: Alameh Tabatabaee university. [Persian].

Brantford, J. D. Brown, A. L. & Cocking, R. R (2000). How people learn: brain, mind, experience, and school, Washington, DC: National Academy press.

Campbell, J. R. (2001). Framework and Specifications for PIRLS assessment (2001), (2nd ed). Chestnut Hill, MA: Boston College.

شده است و در جهت بالا بردن قدرت درک مطلب دارای فعالیت‌هایی است، این در حالی است که در این کتاب‌ها، در پایه دوم و سوم ابتدایی در ساختار هر درس پس از متن درس، دو فعالیت «گوش کن و بگو» و فعالیت «درست و نادرست» وجود دارد که حاوی سؤالاتی است که درک مطلب دانش‌آموزان را ارزیابی می‌نماید، با وجودی که این فعالیت‌ها مهارت درک مطلب را پوشش می‌دهند. اما سؤالات آنها از سطح اول درک مطلب (بازیابی اطلاعات مستقیم) بالاتر نمی‌رود. در پایه چهارم و پنجم نیز بعد از متن هر درس فعالیت «درک و دریافت» وجود دارد که در این دو پایه نیز می‌توان گفت که سؤالاتی این قسمت نیز تنها شامل سطح اول و دوم ادراکی است. پس به عبارت دیگر، در هیچ یک از پایه‌های دبستان در کتاب بخوانیم لایه‌های عمیق متن مورد توجه و ارزیابی قرار نمی‌گیرد و دانش‌آموزان با این گونه سؤالات ادراکی آشنایی ندارند.

پیشنهاد می‌شود تا با در نظر گرفتن سطوح درک مطلب در محتوای کتاب فارسی (بخوانیم و بنویسیم) تجدید نظر صورت گیرد و فعالیت‌هایی جهت آموزش و تقویت تمام سطوح ادراکی به ویژه استنتاجی، در آنها گنجانده شود. همچنین پیشنهاد می‌شود که برنامه ریزان برنامه درسی زبان آموزی یا در اعلام ادعاهای خود محتاطانه رفتار نمایند یا مبتنی بر ادعاهای خود که - نتایج پرلز ۲۰۰۱ باعث تدوین کتاب‌های بخوانیم و بنویسیم شده است - با توجه به نتایج پرلز ۲۰۰۶ و با گذشت ۵ سال از آن اشتباه و ناکارآمدی برنامه ریزی‌های خود را اعلام دارند و در جهت رفع تصمیم‌گیری‌های عجولانه بکوشند.

طبق یافته‌های (Row 2003) معلم، اطلاعات و آگاهی‌های او در زمینه‌های آموزشی بیشترین تأثیر را در سواد خواندن دانش‌آموزان دارد. این در حالی است که به طور کلی در ایران تعداد کمی از معلمان با پرلز، دفترچه‌ها و سؤالات آزمون پرلز و نحوه طراحی سؤالات عمیق و مناسب ادراکی، آشنایی دارند. لذا پیشنهاد می‌شود که در مناطق، کارگاه‌های اطلاع‌رسانی و آموزشی برای معلمان در این زمینه برگزار شده، ضمن اطلاع‌رسانی در زمینه پرلز و وضعیت ایران در آن به معلمان شیوه صحیح طراحی سؤالات به ویژه در سطوح استنتاجی آموزش داده شود تا

Nuttall, C. (2000). Teaching reading skills in foreign language. (New Edition) London: Heineman Educational Books.

Qolamhosseini Farizhandi, Ali (2001), Studying how to use readers, understanding and recognition on comprehension out of scientific text and presenting a model in learning reading for comprehension. PHD thesis, Tehran: Tarbiyat Modares university. [Persian].

Row (2003). The Importance of Teacher Quality as a Key Determinant of Student's Experiences and Outcomes of Schooling.

Salehi, Mohammad. Niaz Azari, Qumars and Moetamedi Talavaki, Mohammad. (2010) The influence of active teaching method on the students reading development skills fourth and fifth grades in Mazandaran, Educational – innovations research – science seasonal journal (32):60-97. [Persian].

Sharifi, Azame. Kakoo joybari, Aliasqar and sarmadi, Mohammad reza (2011). comparison between different reading understanding level of receptive students, research – science audiometric seasonal journal pp 25-32. [Persian].

Shiri, Aliakbar (2003), Study of reading rate in of solidarity sings. Ma thesis, Tehran: Alameh Tabatabaee university. [Persian].

Yami, Ahmad (2004), Turkish first grade graduated students reading comprehension study and comparing with the similar group in Tehran. Ma thesis, Tehran: Alameh Tabatabaee university. [Persian].

Yamini, Romina (2001), Word coherence factors in Persian text and their effects on non speaking Persian students comprehension study. Ma thesis, Tehran: Shahid Beheshti university.

Dibaee Saber, Mohsen. Jafari, sani and Ayati, Mohsen (2011). Elementary (third and fourth grade) Persian curriculum challenge rate with reading skills according to perls international study (PIRLS). Educational innovations seasonal journal. vol 36, ninth year. [Persian].

Karimi, Abdolazim (2010), The study of reading development international out come Team result monograph. [Persian].

Kennedy, Molliss, Martin (2008), International study traits of reading literacy development.

Kakoojoybari, Aliasgar. Shaqaqi, Farhad and Farah, Fatemeh (2009), The effect of new elementary Persian books on Tehran fourth grade elementary male students in reading, curriculum study research – science seasonal journal, 3(9): 83-61. [Persian].

Koda, K. (2005). Insight into second language learning. Cambridge: Cambridge University Press.

Martin, M. O, Mullis, I. V. S., & Kennedy, A. M. (Eds.) (2003). PIRLS 2001 technical report. Chestnut Hill, MA: Boston College.

Mokhtari, Ramezanali (1999). Inter textual coherence factors knowledge on reading comprehension, MA thesis, Tehran: Alameh Tabatabaee university. [Persian].

Mullis, I. V. S, Martin, M. O., Gonzalez, E. J, & Kennedy, A. M. (2003). PIRLS 2001 international report: IEA's study of reading Literacy achievement in primary school in 35 countries. Chestnut Hill, MA: Boston College.

Murphy (2008). Exploring the Foundations of Leadership for Literacy. 01-3qxdPM Page3

Nanmdari, Pejman and Kiamanesh, Alireza (2012). The relationship between individual and family cognition factors with fourth and fifth grade students reading comprehension dimension in perls study (2006). curriculum study seasonal journal, No 20, pp 37-57. [Persian]